

Rozvoj čtenářské, matematické a sociální gramotnosti na základních a středních školách ve školním roce 2015/2016

Česká školní inspekce se v pravidelných cyklech zaměřuje také na sledování rozvoje vybraných gramotností. Cílem tematického šetření bylo posoudit podmínky, průběh a dosaženou úroveň tří vybraných gramotností (sociální, čtenářské a matematické) na 2. stupni ZŠ a nižším stupni víceletých gymnázií (a v oblasti dosažené úrovně jednotlivých gramotností také v 1. ročníku vybraných oborů SŠ), identifikovat silné a slabé stránky rozvoje jednotlivých gramotností z celkového pohledu, a položit tak základ pro porovnání rozvoje gramotností v dalším cyklu. Důležitým cílem tematického šetření je také formulace doporučení pro další podporu školám.

Výběrové zjišťování dosažené úrovně sledovaných gramotností bylo provedeno prostřednictvím inspekčního systému elektronického testování InspIS SET v květnu 2016. Ve vybraných školách žáci 6. ročníku ZŠ aprvníhoročníkuosmiletýchgymnázií a žáci 1. ročníku učebních oborů SŠ řešili test jedné ze sledovaných gramotností. Součástí výběrového zjišťování dosažené úrovně bylo také dotazníkové šetření pro testované žáky a pro učitele českého jazyka a matematiky v testovaných třídách.

Závěry

Čtenářská gramotnost

- ZŠ se v posledních letech výrazně věnovaly zajištění materiálních podmínek pro rozvoj čtenářské gramotnosti, byť je ještě významné množství škol, které podmínky nemají zajištěny. Ve výuce jsou časté aktivity nebo úkoly vedoucí k rozvíjení čtenářské gramotnosti, které jsou jednoduššího charakteru. Náročnější aktivity nebo úkoly, které však mají větší potenciál rozvoje čtenářské gramotnosti, jsou zařazovány jen v malé míře.

- Reflektivní a hodnotící aktivity jsou využívány jen v nízkém počtu hodin.
- V průběhu druhého stupně se původně pozitivní vztah ke čtenářství stává převážně negativním.
- Na očekávané úrovni se s testovnými požadavky vyrovnali pouze žáci 6. ročníku ZŠ v testu čtenářské gramotnosti. Úroveň čtenářské gramotnosti testovaných žáků 1. ročníku SŠ je oproti tomu velmi slabá.
- Slabší nebo slabé výsledky chlapců na základní škole jsou již patrné v 6. ročníku ZŠ a prohlubují se během druhého stupně základní školy.
- Čtenářské dovednosti jsou u výrazné skupiny žáků v 1. ročníku SŠ ještě na nedostatečné úrovni.
- Negativní vztah k matematice je u žáků 1. ročníku SŠ výraznější.
- Na většině škol je využívána „tradiční“ výuka s výrazně dominantní rolí učitele.
- Věková skladba a s ní spojená menší ochota k pedagogickému růstu se projevuje v malém zájmu o inovace ve výuce matematiky, které se často redukuje na inovace technologické povahy.
- Výsledky žáků 6. ročníku ZŠ v matematické gramotnosti zůstaly mírně za očekáváním, stále však byly výrazně lepší než výsledky žáků 1. ročníku SŠ, které je nutno označit za velmi slabé.
- Žáci 1. ročníku SŠ nevládali ani elementární početní dovednosti ve spojení se slovní úlohou a navíc výsledky děvčat jsou výrazně slabší než chlapců.

Matematická gramotnost

- Je výrazný rozpor mezi hodnocením stavu matematiky na ZŠ řediteli a učiteli, kteří jsou s její úrovní spokojeni, a vysokým podílem žáků, kteří mají už v 6. ročníku ZŠ z matematiky obavy a vyjadřují bezradnost.

Sociální gramotnost

- Rozvoj sociální gramotnosti je očekáván od školy, ale většina pedagogů je přesvědčena, že bez spolupráce s rodinou nelze dosahovat významných pokroků u žáků.